

7 Μαΐου, 1996

[ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ Φ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ,

Αιτητής,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΥ (ΑΡ. 2),

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 375/95)

-
- Συνταγματικό Δίκαιο — Το δικαίωμα του απαραβίαστου της ιδιωτικής ζωής — Άρθρο 15 του Συντάγματος σε συνδυασμό με το Άρθρο 8 του Ν.39/62 που κύρωσε την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του 1950 — Ερμηνεία — Περιεχόμενο του δικαιώματος και ενιαία εφαρμογή του σε όλα τα κράτη που κύρωσαν τη Σύμβαση — Παραβίαση του δικαιώματος στην κριθείσα περίπτωση από την Αστυνομία σε βάρος μέλους της. 5
- Προσφυγή βάσει του Άρθρου 146 του Συντάγματος — Λόγοι ακυρώσεως — Παραβίαση θεμελιώδους ανθρωπίνου δικαιώματος — Ακύρωση θέσεως αστυνομικού σε διαθεσιμότητα λόγω του ότι τα γενεσιουργά περιστατικά της πράξης συνιστούσαν παραβίαση της ιδιωτικής ζωής του αστυνομικού. 10
- Αστυνομική Δύναμη Κύπρου — Πειθαρχικό δίκαιο — Διαθεσιμότητα — Η επιβολή του μέτρου προϊόν ασκήσεως διακριτικής ευχέρειας όχι δέσμιας αρμοδιότητας στην περίπτωση που κινείται πειθαρχική διαδικασία — Κριτήρια ασκήσεως της ευχέρειας του Αρχηγού — Κακή άσκηση της διακριτικής ευχέρειας του Αρχηγού στην κριθείσα περίπτωση αφού στηρίχθηκε σε γεγονότα που αποτελούσαν παραβίαση της ιδιωτικής ζωής του τεθέντος σε διαθεσιμότητα. 20

Ο αιτητής προσέφυγε κατά της θέσεώς του σε διαθεσιμότητα, το κύρος της οποίας κριθίηκε τελικώς με αναφορά στο Σύνταγμα και τα

θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου.

Το Ανώτατο Δικαστήριο, ακυρώνοντας την επίδικη απόφαση, αποφάσισε ότι:

5

1. Η νομική πτυχή της παρούσας υπόθεσης επιβάλλει να διακηρυχθεί το δικαίωμα του αιτητή, και οποιουδήποτε ανθρώπου, για σεβασμό της ιδιωτικής του ζωής. Και υπάρχουν περιόχοντες συσταματικές και νομοθετικές διατάξεις.

10

Ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής κάθε προσώπου διασφαλίζεται στο Άρθρο 15 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, που είναι πανομοιότυπο με το Άρθρο 8 του περί της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως διά την Προάσπασιν των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, Κυρωτικού Νόμου του 1962, Ν.39/62.

15

20

Ενδιαφέρουσα, και χρήσιμη, για την εμβέλεια του πιο πάνω Άρθρου της Συμβάσεως, είναι η μελέτη του Βοηθού Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας κ. Λ. Λουκαΐδη, που εδημοσιεύθη στο *British Year Book of International Law* το 1990. Η προσέγγιση του Δικαστηρίου στο θέμα ταυτίζεται με τη συζήτηση που κάμνει ο Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας στο άρθρο τούτο, όπου γίνονται και αναφορές σε σχετικές αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

25

30

2. Η ερμηνεία των σχετικών άρθρων του Συντάγματος και της Διεθνούς Συμβάσεως για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που είναι ένας εμπνευσμένος κώδικας ενιαίας συμπεριφοράς των συμβαλλομένων κρατών και των πολιτών τους, πρέπει να εναρμονίζεται.

35

3. Η οποιαδήποτε παρενόχληση του αιτητή, εν προκειμένω, γιατί περί παρενοχλήσεως πρόκειται, από την αστυνομία, αποτελεί κατάφωρη επέμβαση στην ιδιωτική του ζωή. Ο αιτητής είχε κάθε δικαίωμα να βρίσκεται εκεί που ήθελε και να συναναστρέφεται με όποιο πρόσωπο επιθυμούσε για να επικοινωνήσουν, όπως οι ίδιοι επέλεξαν. Αν το συμβάν έδωσε λαβήν σε ευτελή και ερεθιστικά υπονοούμενα, για τούτο δεν ευθύνεται ο αιτητής.

40

4. Ο Κανονισμός 3 των περί Αστυνομίας Πειθαρχικών Κανονισμών του 1989 προβλέπει πως ο Αρχηγός Αστυνομίας μπορεί να θέσει σε διαθεσιμότητα μέλος της όταν διεξάγεται πειθαρχική έρευνα εναντίον του. Ο Αρχηγός έχει διακριτική ευχέρεια στην άσκηση

της εξουσίας αυτής. Δε νοείται δηλαδή, πως, όποτε διεξάγεται πειθαρχική έρευνα επιβάλλεται να τεθεί σε διαθεσιμότητα το πρόσωπο στο οποίο αφορά. Χωρίς να απαριθμούνται εξαντλητικά τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη στη λήψη τέτοιας απόφασης, η σοβαρότητα της εξεταζόμενης υπόθεσης και τα στοιχεία που υπάρχουν κατά την καταγγελία, ή που προοδευτικά αποκαλύπτονται στην εξέταση, και την εκ πρώτης όψεως πιθανή διατύπωση κατηγοριών και της σοβαρότητας των, είναι στοιχεία σχετικά. Στην υπό εξέταση υπόθεση την ίδια ημέρα είχαν σχεδόν διαπιστωθεί τα πραγματικά γεγονότα. Για τους λόγους που έχουν ήδη αναφερθεί, η επίδικη απόφαση κηρύσσεται άκυρη γιατί εξ αρχής παραβιάστηκε το δικαίωμα του αιτητή στο σεβασμό της ατομικής του ζωής, όπως κατοχυρώνεται με τις σχετικές συνταγματικές και νομοθετικές διατάξεις.

Η προσφυγή επιτυγχάνει με έξοδα.

Προσφυγή.

Προσφυγή εναντίον της απόφασης του Αρχηγού Αστυνομίας με την οποία τέθηκε σε διαθεσιμότητα ο αιτητής ενόψει έρευνας που είχε αρχίσει για πιθανή διάπραξη πειθαρχικού παραπτώματος

Δ. Χριστοδούλου για Μ. Κυπριανού, για τον Αιτητή.

Α. Χριστοφόρου, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους Καθ' ων η αίτηση.

Cur. adv. vult.

ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ.: Ο αιτητής προσβάλλει την απόφαση του Αρχηγού Αστυνομίας, ημερ. 28.3.95, με την οποία τέθηκε σε διαθεσιμότητα ενόψει έρευνας που άρχισε για πιθανή διάπραξη πειθαρχικού παραπτώματος, συγκεκριμένα για ανάρμοστη συμπεριφορά, κατά παράβαση του Κανονισμού 8, παρα.1 των περί Αστυνομίας (Πειθαρχικών Κανονισμών) του 1989. Η έρευνα έχει στο μεταξύ περατωθεί. Διατυπώθηκαν δυο κατηγορίες εναντίον του αιτητή εκ των οποίων η μια απεσύρθη. Παραδέχθηκε την κατηγορία για ανάρμοστη συμπεριφορά και του επιβλήθηκε πρόστιμο £20.

Δεν αφορά την παρούσα προσφυγή η καταδίκη του αιτητή, μήτε και η απόφαση του Αρχηγού, που ελήφθη μετά από αυτή, και βάσει της οποίας οι απολαβές που απεκόπησαν από αυτόν, κατά τη

διάρκεια της διαθεσιμότητάς του, κατακρατήθηκαν. Εδώ συζητείται μόνον η απόφαση του Αρχηγού, με την οποία τέθηκε ο αιτητής σε διαθεσιμότητα. Προβάλλεται δε ο βασικός ισχυρισμός για την ανατροπή της πως είναι εξυπαρχής άκυρη.

5

Προτού εκθέσω τα γεγονότα της υπόθεσης, που είναι παραδεκτά, θέλω να επισημάνω πως αυτή αποκτά μεγάλη σοβαρότητα γιατί εγείρεται προς συζήτηση θεμελιώδες ανθρωπινό δικαίωμα, κάτι που θίγεται μεν στις γραπτές αγορεύσεις των συνηγόρων, δεν επεκτείνονται όμως σε νομική επιχειρηματολογία ανάλογη της σοβαρότητάς του. Όπως αντιλαμβάνομαι, μπορεί και να κάμνω λάθος, είναι η πρώτη φορά που δημιουργείται τέτοιο θέμα για ανάλυση και έκφραση δικαστικής γνώμης.

10

15

Πρώτα όμως τα γεγονότα: Στις 26.3.95 ο διευθυντής του Ξενοδοχείου Λήδρα ειδοποίησε τον αστυνόμο Ν. Παπαγεωργίου πως σε ένα δωμάτιο του Ξενοδοχείου έμενε ο αιτητής, που είναι πυροσβέστης, μαζί με μια κοπέλα. Κάποιο άγνωστο πρόσωπο τηλεφώνησε στην υποδοχή του Ξενοδοχείου αναφέροντας πως είναι ο κ. Παπαγεωργίου - διευθυντής της υπηρεσίας δίωξης ναρκωτικών - και ζήτησε να διαβιβαστεί μήνυμα στην κοπέλα, που ήταν με τον αιτητή, να επικοινωνήσει με τον κ. Παπαγεωργίου.

20

25

Η παραμονή του αιτητή με την άγνωστη κοπέλα στο δωμάτιο του Ξενοδοχείου δημιούργησε υποψίες για την ασφάλεια του Υπουργού Αμύνης της Ελλάδος, που εκείνη τη μέρα βρισκόταν στο ίδιο Ξενοδοχείο. Γι' αυτό και δόθηκαν οδηγίες σε κάποιο λοχία, που ήταν εν υπηρεσία εκεί, να πάει στο δωμάτιο του αιτητή. Ο λοχίας επισκέφθηκε το δωμάτιο και αμέσως μετά πληροφόρησε τον κ. Παπαγεωργίου πως σ' αυτό διέμενε ο πυροσβέστης Ανδρέας Γρηγορίου (ο αιτητής) με τη "φιλενάδα του .....". Στις 28 του μήνα διατάχθηκε η έρευνα για πιθανή διάπραξη από τον αιτητή πειθαρχικών παραπτώματων και διορίστηκε ερευνητών αξιωματικός. Επιπλέον, ζητήθηκε από τον Αρχηγό Αστυνομίας, και χρησιμοποιώ τις ίδιες λέξεις "όπως, λόγω της σοβαρότητας της υπό εξέτασης υπόθεσης τεθεί ο αιτητής σε διαθεσιμότητα μέχρι της συμπλήρωσης και εκδίκασης της υπόθεσης".

30

35

40

Όπως ανέφερα ήδη, η κατηγορία που αντιμετώπισε τελικά ο αιτητής, και την οποία παρεδέχθηκε ήταν για ανάρμοστη συμπεριφορά. Οι λεπτομέρειες της κατηγορίας ήταν ότι, "ενώ ήταν μέλος της Δύναμης διέμενε στο Ξενοδοχείο Λήδρα με γυναίκα άλλη από τη νόμιμη σύζυγό του, ήτοι σύζυγο άλλου πυροσβέστη, και ενήργησε κατά τρόπο απρεπή ή επιζήμιο για την πειθαρχία ή κατά τρώ-

πο που εύλογα ήταν δυνατό να δυσφημίσει την Δύναμη”. Ας σημειωθεί πως στις 31.3.95 δυο ημερήσιες εφημερίδες αναφέρονται στο επεισόδιο, η μια μάλιστα το χαρακτηρίζει ως “ροζ σκάνδαλο”.

Για να συμπληρωθεί η εικόνα των γεγονότων προσθέτω πως από τις καταθέσεις που λήφθηκαν κατά την έρευνα της υπόθεσης, που άρχισε στις 31.3.95, διαπιστώθηκε πως ο αιτητής βρισκόταν με τη σύζυγο συναδέλφου του στο δωμάτιο του ξενοδοχείου όχι μόνον εν γνώση του τελευταίου αλλά και μετά από παράκλησή του. Η σύζυγος δε του αιτητή ήταν ενήμερη των ενεργιών του. Τα δυο ζεύγη ήταν στενοί φίλοι και ο αιτητής αναμείχθηκε στα προσωπικά του συναδέλφου του για να βοηθήσει στην επίλυση σοβαρών οικογενειακών προβλημάτων που υπήρχαν μεταξύ του τελευταίου και της σύζυγου του, η οποία αντιμετώπιζε ψυχολογικά προβλήματα, με τάσεις αυτοκτονίας. Γι’ αυτό και οι συναντήσεις γίνονταν στο δωμάτιο του ξενοδοχείου, χώρο που οι ίδιοι επέλεξαν ως τον καταλληλότερο για απόλυτη εχεμύθεια.

Αναφέρω τα πιο πάνω για να μην πλανάται οποιοδήποτε ερωτηματικό πάνω από το λόγο της συνάντησης του αιτητή με την οικογενειακή του φίλη στο ξενοδοχείο. Ταυτόχρονα όμως, και αμέσως, λέγω πως η νομική πτυχή της υπόθεσης επιβάλλει να διακηρυχθεί το δικαίωμα του αιτητή, και οποιουδήποτε ανθρώπου, για σεβασμό της ιδιωτικής του ζωής. Είπα ήδη πως οι δικηγόροι θίγουν στις γραπτές αγορεύσεις το δικαίωμα τούτο αλλά αόριστα, χωρίς αναφορά σε συγκεκριμένο νόμο ή άλλη ισχύουσα αρχή δικαίου. Και υπάρχουν στη χώρα μας περί αυτού ζητές συνταγματικές και νομοθετικές διατάξεις, που καταγράφω παρακάτω.

Ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής κάθε προσώπου διασφαλίζεται στο άρθρο 15 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, που είναι πανομοιότυπο με το άρθρο 8 του περί της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως διά την Προάσπισιν των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, Κυρωτικού Νόμου του 1962, Ν.39/62. Παραθέτω το άρθρο 15 του Συντάγματός μας και το άρθρο 8 του Ν.39/62.

“Άρθρον 15 του Συντάγματος

1. Έκαστος έχει το δικαίωμα όπως η ιδιωτική και οικογενειακή αυτού ζωή τυγχάνη σεβασμού. 2. Δεν χωρεί επέμβασις κατά την άσκησιν του δικαιώματος τούτου, ειμή τοιαύτη οία θα ήτο σύμφωνος προς τον νόμον και αναγκαία μόνον προς το συμφέρον της ασφαλείας της Δημοκρατίας ή της συνταγματικής τάξεως ή

της δημοσίας ασφαλείας ή της δημοσίας τάξεως ή της δημοσίας υγείας ή των δημοσίων ηθών ή της προστασίας των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των υπό του Συντάγματος ηγγυημένων εις παν πρόσωπον.”

5

Άρθρο 8 του Ν.39/62

1. Παν πρόσωπον δικαιούται εις τον σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του.

10

2. Δεν επιτρέπεται να υπάρξη επέμβασις δημοσίας αρχής εν τη ασκήσει του δικαιώματος τούτου, εκτός εάν η επέμβασις αύτη προβλέπεται υπό του νόμου και αποτελεί μέτρον το οποίον, εις μίαν δημοκρατικήν κοινωνίαν, είναι αναγκαίον διά την εθνικήν ασφάλειαν, την δημοσίαν ασφάλειαν, την οικονομικήν ευημερίαν της χώρας, την προάσπιον της τάξεως και την πρόληψιν ποινικών παραβάσεων, την προστασίαν της υγείας ή της ηθικής, ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων.”

15
20

Ενδιαφέρουσα, και χρήσιμη, για την εμβέλεια του πιο πάνω άρθρου της Συμβάσεως, είναι η μελέτη του Βοηθού Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας κ. Α. Λουκαΐδη, που εδημοσιεύθη στο British Year Book of International Law το 1990. Η προσέγγισή μου στο θέμα ταυτίζεται με τη συζήτηση που κάμνει ο Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας στο άρθρο τούτο, όπου γίνονται και αναφορές σε σχετικές αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

25

30

Στην έννοια του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής περιλαμβάνονται όλα τα στοιχεία που συναποτελούν τις ιδιαιτερότητες της προσωπικότητας και λειτουργίας κάθε ανθρώπου. Οι λειτουργίες αυτές περιλαμβάνουν ολόκληρο το εύρος της σωματικής και ψυχοπνευματικής κατάστασης του ατόμου που έχει αναφαίρετο δικαίωμα να καλλιεργεί όπως ο ίδιος επιθυμεί, με μοναδικό περιορισμό τις νομοθετικές ρυθμίσεις, που εισάγονται σύμφωνα με τη παράγραφο 2 του άρθρου 15 του Συντάγματος (και την ανάλογη της Σύμβασης).

35

40

Η εκδήλωση της ιδιωτικής ζωής προεκτείνεται στις ιδιαίτερες πνευματικές αναζητήσεις και στη συναναστροφή των ανθρώπων για ψυχική, πνευματική και σωματική επικοινωνία. Τα ιδιάζοντα ήθη και έθιμα και συνήθειες μιας χώρας, σε ό,τι αφορά την αν-

θρώπινη συμπεριφορά, που σε μια συνεχώς εξελισσόμενη και δημοκρατική κοινωνία δυνατό να αποτελούν και αντικείμενο διχογνωμίας, δεν αποτελούν κριτήριο για την ερμηνεία και εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως διασφαλίζονται στο Σύμβαμα και τη Σύμβαση.

5

Η ερμηνεία των σχετικών άρθρων του Συντάγματός μας και της Διεθνούς Συμβάσεως για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που είναι κατά την ταπεινή μου άποψη ένας εμπνευσμένος κώδικας ενιαίας συμπεριφοράς των συμβαλλομένων κρατών και των πολιτών τους, πρέπει να εναρμονίζεται. Η χώρα μας δέχθηκε να διαμορφώσει και κατευθύνει τη λειτουργία της, στα ζητήματα που αφορά η Σύμβαση, σύμφωνα με τους κανόνες της, όπου τούτοι δεν είναι αντίθετοι με το Σύμβαμα.

10

15

Επανερχομαι στα γεγονότα της υπόθεσής μας:

Διαπιστώθηκε την ίδια ημέρα, δηλαδή 26.3.95, πως η παρουσία του αιτητή στο ξενοδοχείο με την οικογενειακή του φίλη δεν είχε καμιά σχέση με την ασφάλεια του Υπουργού Αμύνης της Ελλάδος, που κατέλυε στο ίδιο ξενοδοχείο. Θ' άλλαγα, είναι αστείο που δημιουργήθηκε τέτοια υπόνοια. Ο λοχίας που πήγε στο δωμάτιο, όπου βρισκόταν ο αιτητής, για να εξετάσει τι γινόταν εκεί, έγραψε στην αναφορά του πως βρήκε τον αιτητή στο δωμάτιο με την "φιλενάδα" του. Από το σημείο αυτό, και σύμφωνα με τα γεγονότα που εξέθεσα πιο πάνω, δημιουργήθηκε η υπόθεση εναντίον του αιτητή, που κατέληξε στην πειθαρχική κατηγορία εις βάρος του.

20

25

Έχω τη γνώμη, βάσει των νομικών αρχών που ανέλυσα, πως η οποιαδήποτε παρενόχληση του αιτητή, γιατί περί παρενοχλήσεως πρόκειται, από την αστυνομία, αποτελεί κατάφωρη επέμβαση στην ιδιωτική του ζωή. Ο αιτητής είχε κάθε δικαίωμα να βρίσκεται εκεί που ήθελε και να συναναστρέφεται με όποιο πρόσωπο επιθυμούσε για να επικοινωνήσουν, όπως οι ίδιοι επέλεξαν. Αν το συμβάν έδωσε λαβήν σε ευτελή και ερεθιστικά υπονοούμενα, για τούτο δεν ευθύνεται ο αιτητής. Είναι η πολιτεία που οφείλει να προστατεύει το δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής, όπως αυτό διασφαλίζεται στο άρθρο 15 του Συντάγματος και στη Διεθνή Σύμβαση, που κυρώθηκε με τον Ν. 39/62.

30

35

40

Ο Κανονισμός 3 των περί Αστυνομίας Πειθαρχικών Κανονισμών του 1989 προβλέπει πως ο Αρχηγός Αστυνομίας μπορεί να θέσει σε διαθεσιμότητα μέλος της όταν διεξάγεται πειθαρχική έρευνα εναντίον του. Ο Αρχηγός έχει διακριτική ευχέρεια στην

- άσκηση της εξουσίας αυτής. Δεν νοείται δηλαδή, πως, όποτε διεξάγεται πειθαρχική έρευνα επιβάλλεται να τεθεί σε διαθεσιμότητα το πρόσωπο στο οποίο αφορά. Χωρίς να απαριθμώ εξαντλητικά τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη στη λήψη τέτοιας απόφασης,
- 5 θα 'λεγα πως η σοβαρότητα της εξεταζόμενης υπόθεσης και τα στοιχεία που υπάρχουν κατά την καταγγελία, ή που προοδευτικά αποκαλύπτονται στην εξέταση, και την εκ πρώτης όψεως πιθανή διατύπωση κατηγοριών και της σοβαρότητας των, είναι στοιχεία σχετικά. Στην υπό εξέταση υπόθεση την ίδια ημέρα είχαν σχεδόν
- 10 διαπιστωθεί τα πραγματικά γεγονότα. Για τους λόγους που έχω ήδη αναφέρει, και περιορίζομαι μόνο στο αιτητικό της προσφυγής που αφορά στη διαθεσιμότητα, η επίδικη απόφαση κηρύσσεται άκυρη γιατί εξ αρχής παραβιάστηκε το δικαίωμα του αιτητή στο σεβασμό της ατομικής του ζωής, όπως κατοχυρώνεται με τις συνταγματικές και νομοθετικές διατάξεις που αναφέρω πιο πάνω. Η
- 15 προσφυγή επομένως επιτυγχάνει με έξοδα υπέρ του αιτητή.

Η προσφυγή επιτυγχάνει με έξοδα.